

2. Дмитренко К. А. Інноваційні методи викладання зарубіжної літератури / К. А. Дмитренко // Бібліотека журналу Зарубіжна література в школі. – 2018. – № 2. – С. 92.
3. Куцінко О. Г. Особливості викладання зарубіжної літератури в школі / О. Г. Куцінко // Бібліотека журналу Зарубіжна література в школі. – 2018. – № 1. – С. 94.
4. Ніколенко О. Storytelling як освітня технологія вивчення зарубіжної літератури / О. Ніколенко // Всесвітня література в школах України. – 2018. – № 3. – С. 2-5.
5. Тіхоненко С. Хронотопічний аналіз як шлях пізнання феномену літературного твору / С. Тіхоненко // Всесвітня література в школах України. – 2015. – № 11. – С. 8-12.

References

1. Diyal'nist' uchniv zasobamy intehratsiyi [Students' activities by means of integration]. [online] Available at: <https://z-3.jimdofree.com/методика/активізація-пізнавальної>.
2. Dmytrenko, K. A., 2018. Innovatsiyni metody vykladannya zarubizhnoyi literatury [Innovative methods of teaching foreign literature]. *Library of the journal Foreign Literature at School*, 2, p. 92.
3. Kutsinko, O. H., 2018. Osoblyvosti vykladannya zarubizhnoyi literatury v shkoli [Features of teaching foreign literature at school]. *Library of the journal Foreign Literature at School*, 1, p. 94.
4. Nikolenko, O. 2018. Storytelling yak osvithnya tekhnolohiya vyvchennya zarubizhnoyi literatury [Storytelling as an educational technology for studying foreign literature]. *World literature in schools of Ukraine*, 3, pp. 2-5.
5. Tikhonenko, S. 2015. Khronotopichnyy analiz yak shlyakh piznannya fenomenu literaturnoho tvoruv [Chronotopic analysis as a way of knowing the phenomenon of a literary work]. *World literature in schools of Ukraine*, 11, pp. 8-12.

УДК [37.016:37.091.313:502]:373.3(477)(045)

СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО МОДЕЛЮВАННЯ УРОКІВ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Лалак Н. В., Бобела Ю. В.

A MODERN APPROACH TO SIMULATION OF LESSONS OF THE INTEGRATED COURSE "I EXPLORE THE WORLD"

Lalak Nataliya, Bobela Yuliia

У статті порушено проблему моделювання уроків у сучасній початковій школі. Поняття «модель уроку» розглядається як детально розроблений план, який передбачає послідовність дій у свідомості педагога. Авторами зацентовано увагу на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» і його складової-громадянської та історичної освітньої галузі. Зазначено, що під час створення вчителем моделі сучасного уроку вищезазначеного курсу, головна увага має бути зосереджена на співвідношенні змісту, прийомів, засобів, форм і методів, організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії для досягнення програмних результатів навчання здобувачів початкової освіти, формування їх ключових та предметних компетентностей.

Ключові слова: урок, моделювання уроку, Нова українська школа, інтегрований курс «Я досліджую світ».

The article raises the issue of modeling lessons in a modern primary school. The concept of "lesson model" is considered as a detailed plan that provides a sequence of actions in the mind of the teacher. The authors focus on the lessons of the integrated course "I explore the world" and its component-civic and historical education. It is noted that when a teacher creates a model of a modern lesson of the above course, the main attention should be focused on the ratio of content, techniques, tools, forms and methods, organization of subject-subject interaction to achieve program learning outcomes of primary education. key and subject competencies.

Key words: lesson, lesson modeling, New Ukrainian school, integrated course "I explore the world".

Внаслідок реформування освіти та еволюції педагогічної думки, урок, як основна форма організації освітнього процесу у школі, постійно зазнає змін у своєму змісті, структурі та методиці. У Концепції «Нова українська школа» основна увага зосереджена на проблемі, як організувати діяльність здобувачів початкової освіти на уроці для досягнення ними особистісних результатів, розвитку талантів і здібностей, компетентностей і наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних особливостей і потреб [3].

Яким повинен бути урок у новій українській школі? Безумовно, цікавим, таким, що збуджує розум та уяву, розширює кругозір. Діти з легкістю запам'ятовують тільки те, що викликає в них інтерес: коли навчання цікаве, тоді воно й ефективне. Моделювання сучасного уроку вимагає від учителів початкової школи готовності орієнтуватися не лише в типових педагогічних ситуаціях, а й організувати діяльність в умовах вибору доцільної методичної системи, програми, альтернативних підручників, робочих зошитів; здатності реалізовувати принципи педагогіки партнерства в навчальній взаємодії з дітьми.

Для реалізації принципів НУШ у початковій школі запроваджено інтегрований курс «Я досліджую світ». Ключовою ідеєю цього курсу є інтеграція кількох освітніх галузей (природнича, громадянська та історична, соціальна і здоров'язбережувальна, технологічна, інформатична, частково мовно-літературна та математична). Інноваційною складовою інтегрованого курсу стала громадянська та історична освітня галузь, мета якої - формування у здобувачів початкової освіти власної ідентичності та готовності до змін через вироблення поваги до інших, толерантного ставлення до культурного різноманіття і розбіжності суджень, набуття досвіду взаємодії та співпраці через обмірковування прийнятих у класі, школі і місцевій громаді соціальних норм, активну участь у житті цих спільнот та усвідомлення відповідальності за свої вчинки. Серед очікуваних результатів, до прикладу, для школярів 1-2 класів задекларовано вміння захищати права людини (розпізнавати вчинки і слова, які можуть підтримати або образити, а також поважати різноманітність думок, справедливо ставитися до інших). Для учнів 3-4 класів мати компетенції спілкування, враховуючи особливості інших людей, пояснювати, чому потрібно діяти справедливо, не порушувати прав інших дітей, виявляти та засуджувати такі вчинки тощо.

В контексті порушеної проблеми актуальним є, на нашу думку, обґрунтування сучасних підходів до моделювання уроків «Я досліджую світ».

У сфері педагогічних досліджень чимало напрацювань учених присвячено модернізації уроку в початковій школі (Н. Бібік, М. Богданович, І. Большакова, Н. Будна, М. Вашуленко, І. Веремійчик, М. Захарійчук, Н. Коваль, Л. Кочина, Г. Лищенко, С. Логачевська, Л. Масол, Н. Морзе, В. Науменко, О. Онопрієнко, К. Пономарьова, О. Савченко, О. Саган, С. Скворцова, В. Тименко, О. Хорошковська та ін.) [2].

Савченко О. зазначала, що «... у центрі уваги вчителя під час створення й проведення уроку є організація продуктивної освітньої діяльності учнів у взаємозв'язку навчального, розвивального й мотиваційного компонентів, утвердження гуманних взаємовідносин у класі, активне використання різних форм співробітництва (групова діяльність, ігрові форми, ситуації успіху) та розвиток у молодших школярів вміння вчитися» [4]. Під процесом моделювання уроку науковець убачала покрокову діяльність вчителя: правильно визначити цілі уроку, його зміст, здійснити аналіз можливостей підручника для

реалізації мети й завдань уроку, оптимально вибрати методи, прийоми, форми організації навчальної діяльності, передбачити способи зворотного зв'язку, контролю оцінювання навчальних досягнень, підведення підсумків.

Поділяємо думку Н. Бібік, яка доводить, що варіативність структури уроку з інтегрованого курсу «Я досліджую світ» має вирізнятися динамічністю, гнучкістю, наявністю можливості швидкого реагування вчителя в різних навчальних ситуаціях. У наукових доробках ученої знаходимо, що моделювання таких занять передбачає нетрафаретне співвідношення фронтальних, групових та індивідуальних форм роботи, завдяки чому молодші школярі засвоюють навчальний матеріал у динаміці від раніше вивченого до нового [1].

Мета статті: розкрити сучасні підходи до моделювання уроків інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у початковій школі.

Аналіз літератури з проблеми дослідження [1; 2; 3; 4] дає підстави стверджувати, що модель уроку є підсумком творчих дій учителя за схемою «мета – процес – результат», який включає планування власної педагогічної та учнівської діяльності з урахуванням вимог і потреб часу, здатність добирати навчально-методичний супровід, інноваційні технології тощо. Ми «модель уроку» розглядаємо як детально розроблений план, який передбачає послідовність дій у свідомості педагога.

Як показує педагогічна практика, форми і методи реалізації інтегрованого курсу «Я досліджую світ» мають бути різноманітні: уроки-подорожі в світ природи та людської праці, пошукова і дослідна робота, участь у народних і державних святах, відвідування храмів, музеїв, перегляд телевізійних передач, читання художньої літератури, зустрічі з цікавими людьми тощо. Під час практичної чи творчої самореалізації здобувачів початкової освіти на уроках, доцільно використовувати прийоми типу: «навчи мене». Це презентації соціальних проєктів, участь у колективних справах, іграх тощо. Пошуково-дослідницьку роботу учнів варто організовувати, розмірковуючи над запитаннями: «Що може бути наслідком таких вчинків: узяти чуже; зіпсувати якусь річ; вдарити меншого за себе?». Оскільки основним методом накопичення конкретних знань з курсу є безпосередні спостереження учнів, практична й дослідницька діяльність, то основна роль предмета полягає в систематизації знань учнів, навчанні школярів зв'язувати окремі факти в ціле, розкривати їх у взаємозв'язках і взаємозалежностях.

Використовуючи інноваційні форми навчання здобувачів початкової освіти на уроках «Я досліджую світ», потрібно перетворювати ці уроки на уроки-мислення, уроки - спілкування, уроки - діалоги. Слід переходити від «передавання знань» до «навчання жити». Сьогоднішнім молодшим школярам потрібні навички думати, розуміти сутність речей; вони мають напружено розумово працювати. Саме цьому сприяють інноваційні технології навчання. На уроках вищезазначеного курсу найбільш ефективними є: ігрові, інтерактивні, проєктні, комп'ютерні (інформаційні), технології розвивального навчання, технології формування творчої особистості та інші.

Відмінною рисою сучасного уроку «Я досліджую світ» є його цілісність, підпорядкованість одній ідеї, що забезпечується двома найважливішими компонентами: мотивацією та узагальненням. Якщо узагальнення – це змістовно-смісловий стрижень уроку, тобто те, «зادля чого» проводиться урок, то мотивація, що забезпечує виникнення запитання, – це динамічний стрижень, тобто те, «через що» проводиться урок. У наш час учителю доступний широкий арсенал освітніх електронних та інтернет-ресурсів. До прикладу, використання на уроці «Я досліджую світ» ІКТ дозволяє підвищити мотивацію, активізувати пізнавальний інтерес у школярів до навчання; забезпечити індивідуалізацію навчання, сприяти особистістю орієнтованому підходу, на якісно новий рівень підняти візуалізацію матеріалу, що вивчається; включити арсенал нових методів навчання – моделювання, імітації процесів тощо.

Варто зазначити, що серед сучасних методів і технологій, які широко використовуються на уроках «Я досліджую світ», важливе значення для формування

громадянської компетентності молодших школярів має проектна діяльність. Зокрема, проекти «Історія досягнень», «Як досягти успіху в житті», «Гордість України», «Створення герба родини», «Як безпечно відмовитися від небезпечної ситуації», «Славетні українці» є цікавими і важливими для самих відкривачів. Робота над проектом дозволяє здобувачам початкової освіти сформувати вміння працювати з різноманітними інформаційними джерелами, проводити спостереження та робити висновки, залучитися до пошукової діяльності, підвищити пізнавальну активність у засвоєнні знань. У ході реалізації проекту діти вчаться співпрацювати, відкривають у собі здібності лідерів, відчувають себе членом команди, беруть на себе відповідальність. Таким чином, відбувається соціальний розвиток молодшого школяра, формується його громадянська позиція.

Ефективним на уроках «Я досліджую світ» є використання малих фольклорних форм – загадок, лічилок, мирилок, приказок і прислів'їв, народних прикмет, уривків з казок, дитячих пісень, колискових, щедривок, колядок, веснянок, закличок тощо. Реалізуючи їх виховний потенціал, педагогам варто пояснювати дітям, що багатство і розмаїття народної творчості свідчить про мудрість і талановитість українського народу, а знання і трепетне ставлення до них стане запорукою збереження цього багатства для майбутніх поколінь.

З огляду на зазначене, невід'ємними складниками уроків мають бути виховні бесіди, пізнавальна інформація про Україну, її людей і події, пов'язані з ними, складання усних і письмових текстів на патріотичні теми, підготовка і презентація посильних проектів патріотичного змісту (до прикладу, написання творів про земляків, які прославили рідний край, листів підтримки своїм ровесникам, що перебувають в зоні АТО, вітальних листівок захисникам Батьківщини).

Варто зауважити, що рівноправною з уроком формою організації освітнього процесу, як зазначено в Концепції «Нова українська школа», стає заняття, яке не має чітко визначеної структури, де здобувачі початкової освіти мають можливість вільно рухатися в приміщенні класу та поза ним, без обмежень з боку вчителя за власним бажанням використовувати ресурси навчальних осередків [3]. Нова українська школа пропонує вчителю наповнювати уроки осмисленими знаннями, уміннями, навичками, цінностями; пропонує створювати умови для формування ключових і предметних компетентностей.

Отже, розвиток початкової освіти на сучасному етапі висуває принципово нові вимоги до професійної підготовки майбутніх учителів, оскільки постають завдання, пов'язані з усвідомленням ними важливості моделювання уроків, зокрема і уроків інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Під час створення вчителем моделі сучасного уроку головна увага має бути зосереджена на співвідношенні змісту, прийомів, засобів, форм і методів, організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії для досягнення програмних результатів навчання здобувачів початкової освіти, формування їх ключових та предметних компетентностей.

Список використаних джерел

1. Бібік Н. М. Переваги і ризики запровадження компетентнісного підходу в шкільній освіті [Електронний ресурс] / Н. М. Бібік // Гірська школа українських Карпат. – Івано-Франківськ, 2013. – № 8–9. С. 26–30. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gasuk_2013_8-9_12.
2. Коваль Л. Дидактико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до моделювання сучасного уроку в початковій школі / Л. Коваль, О. Попова, М. Нестеренко // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки: зб. наук. пр. – Бердянськ, 2018. – Вип. 3. – С. 85–94.
3. Концепція «Нова школа. Простір освітніх можливостей» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mog.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-shc-2016/>.
4. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручник / О. Я. Савченко. – Київ: Грамота, 2012. – 504 с.

References

1. Bibik, N. M., 2013. Perevahy i ryzyky zaprovadzhennya kompetentnisnoho pidkhodu v shkil'niy osviti [Advantages and risks of introducing a competency-based approach in school education]. *Mountain school of the Ukrainian Carpathians*, 8–9, pp. 26–30. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gsuk_2013_8-9_12.
2. Koval', L., Popova, O. and Nesterenko, M., 2018. Dydaktyko-metodychni zasady pidhotovky maybutnikh uchyteliv do modelyuvannya suchasnoho uroku v pochatkoviy shkoli [Didactic and methodical bases of preparation of future teachers for modeling of a modern lesson in elementary school]. *Scientific notes of Berdyansk State Pedagogical University. Pedagogical sciences*, 3, pp. 85–94.
3. Kontsepsiya «Nova shkola. Prostir osvितnikh mozhlyvostey» [The concept of “New school. Space of educational opportunities”]. Available at: <http://mog.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-shc-2016/>.
4. Savchenko, O. Ya. 2012. *Dydaktyka pochatkovoyi osvity [Didactics of primary education]*. Kyiv: Hramota.

УДК 159.612.76:613/614:004(045)

КОРЕКЦІЙНІ ТА РОЗВИВАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ МЕТОДУ КІНЕЗІОЛОГІЇ В СОЦІАЛЬНІЙ ІНКЛЮЗІЇ

Марценюк М. О.

CORRECTIONAL AND DEVELOPMENTAL POSSIBILITIES OF THE METHOD OF KINESIOLOGY IN SOCIAL INCLUSION

Martseniuk Marina

У статті розглядається концепція інклюзивної освіти як сучасна освітня парадигма, що базується на світоглядних орієнтирах соціальної інклюзії (залучення всіх членів суспільства до соціального середовища). Наголошується, що доступність освіти для всіх її членів є складовою стратегії розвитку демократичного суспільства, яке побудоване на рівноправності, доступності та забезпечення якості освіти та є наріжним імперативом її функціонування. Висвітлюється метод кінезіології та його розвивальні та корекційні можливості в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами (ООП). Були використані такі методи дослідження як теоретичний аналіз і систематизація науково-теоретичних та методичних джерел.

Ключові слова: освітні технології, інклюзія, гуманізація освіти, інтеграція, діти з ООП, кінезіологія.

The concept of inclusive education as a modern educational paradigm based on the worldviews of social inclusion (involvement of all members of society in the social environment) has been considered in the article. It has been emphasized that the accessibility of education of all its members is part of the strategy for the development of a democratic society, which is built on equality, accessibility and quality assurance of education and is the cornerstone of its functioning. The international and state legislative and regulatory support of the concept of inclusion, which is a fundamental condition for the implementation of inclusive education (IE) is being covered in the article. Inclusive education, as defined by international organizations, should ensure the right to quality education for all children by meeting their basic educational needs. Particular attention should be paid to children who have the greatest risk of marginalization due to psychophysiological, ethnic, religious, linguistic and other characteristics.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>